



III KVARTALNI IZVEŠTAJ

Oktobar 2023

Urednica: Jelena Bojović

Publikaciju pripremila: Jelena Rančić

Autori: Dušan Vasiljević, Slobodan Krstović, Jasmina Radovanović, Nikola Komšić,
Irena Đorđević



SADRŽAJ

UVOD	2
INICIJATIVE NALED-A I UČEŠĆE U RADNIM GRUPAMA VLADE	3
REGULATORNA AKTIVNOST U III KVARTALU 2023. GODINE	6
Porezi i neporeske dažbine.....	6
Radno pravo, inovacije i preduzetništvo	7
Digitalizacija	9
Javne nabavke.....	11
Imovina, investicije i energetika.....	12
Hrana i poljoprivreda.....	16
Zdravstvo.....	17
Zaštita životne sredine	18
SPROVOĐENJE PREPORUKA SIVE KNJIGE	20
ANEKS – LISTA USVOJENIH PROPISA U III KVARTALU.....	22



UVOD

Treći kvartal 2023. godine, kao i prethodna dva, odlikuje regulatorna aktivnost vrlo visokog intenziteta. U periodu od jula do početka oktobra izmenjeno je i doneto 54 propisa, od toga 8 zakona a ostatak su podzakonski akti (Uredbe, Pravilnici, Odluke, itd.) i drugi propisi javnih politika. Tokom trećeg tromesečja u potpunosti je rešena jedna preporuka iz Sive knjige 15, delimično su rešene dve preporuke, a do kraja godine se očekuje ispunjavanje još tri preporuke. Više informacija o konkretnim preporukama možete pronaći u trećem delu izveštaja.

Kao i u drugom kvartalu, tokom trećeg tromesečja najveći broj donetih propisa je iz oblasti hrane i poljoprivrede (18), zatim zdravstva (11) i imovine, investicija i energetike (8). Detaljnija objašnjenja i informacije o najrelevantnijim izmenama, propisima u pripremi i inicijativama koje je NALED pokrenuo dati su u nastavku teksta, a u Aneksu se nalazi spisak svih izmenjenih, usvojenih i donetih propisa tokom trećeg tromesečja.

Broj usvojenih propisa u trećem kvartalu 2023. godine po oblastima





INICIJATIVE NALED-A I UČEŠĆE U RADNIM GRUPAMA VLADE

U ovoj sekciji Vam predstavljamo **ključne informacije o pokrenutim inicijativama od strane NALED-a ka predstavnicima javne vlasti u Republici Srbiji.**

- NALED je uputio dopis predsednici Vlade, Ministarstvu zdravlja i Ministarstvu nauke, tehnološkog razvoja i inovacija vezano za izmene i dopune Pravilnika o kliničkom ispitivanju lekova u humanoj medicini kojima je ukinuta mogućnost sprovođenja kliničkih studija u privatnim zdravstvenim ustanovama, kao i sprovođenje studija faza I, Ia i Ib. U pismu je ukazano na negativne efekte ovih izmena sa fokusom na suštinski problem netransparentnosti u izmenama propisa koji rezultiraju pogoršavanjem investicione klime u oblasti kliničkih ispitivanja, kao i na faktička ograničenja koja su uvedena ovim izmenama. Zatraženo je stavljanje izmena Pravilnika van snage ili minimalno odlaganje primene do januara 2024. godine, kako bi se pokrenuo širi konsultativni proces sa zainteresovanim stranama o ovim izmenama. Dopis su podržali AmCham, INOVIA, CRO udruženje, Lekarska komora Srbije i udruženje KLINIS.
- NALED je uputio dvanaest predloga za izmenu i dopunu Zakona o inovacionoj delatnosti, među kojima su inicijative za jasnije definisanje „poslovnog anđela“ i „drugih inovativnih subjekata“, revidiranja postojećih, a već arhaičnih formi centara nosioca inovacione delatnosti (razvojno-proizvodni i istraživačko-razvojni centar), kao i revidiranje statusa nekih od organizacija podrške (konkretno: inovacionih centara i centara za transfer tehnologija) koje treba da budu subjekti inovacione infrastrukture, a ne inovativni subjekti. Takođe, NALED je radio na usklađivanju osnovnih pojmova iz zakona sa Priručnikom iz Osla iz 2018. godine, koji predstavlja alat Organizacije za ekonomsku saradnju i razvoj (OECD), namenjen statističarima i kreatorima javnih politika koji se bave inovacijama. Priručnik obuhvata definicije osnovnih koncepata, uputstva za prikupljanje podataka i klasifikacije inovacija i predstavlja standard koji se prati na evropskom nivou.
- Po ugledu na primer dobre prakse iz Izraela, tokom III kvartala NALED je dostavio inicijativu za izmenu Zakona o nauci i istraživanjima. Predlog se odnosi na formiranje Kancelarije Glavnog naučnika, kao tela koje bi se nalazilo u sastavu Ministarstva, a koje bi bilo odgovorno za istraživanje i razvoj i pružanje naučne i tehnološke podrške Ministarstvu u utvrđivanju politika i donošenju odluka. Takođe, NALED je predložio uključivanje programa kofinansiranja stipendiranih doktorata u Programe od opšteg interesa za Republiku Srbiju

(član 12. Zakona), imajući u vidu stipendirane doktorate kao značajan vid saradnje između nauke i privrede koji nije još uvek nije zastupljen u Srbiji.

- Tokom trećeg kvartala NALED je predložio Ministarstvu državne uprave i lokalne samouprave izmene Zakona o inspekcijskom nadzoru, a najveći broj dostavljenih predloga je usvojen. Kao ključne predloge navodimo: institucionalizaciju Kontakt centra republičkih inspekcija kroz uvođenje pojma kontakt centra u zakonu (kao korisničkog servisa za prijem, prosleđivanje predstavljeni i pritužbi nadležnim inspekcijama, kao i pružanje obaveštenja podnosiocima predstavljeni o nadležnostima inspekcija preko [portala Koordinacione komisije za inspekcijski nadzor](#)); uvođenje obaveznosti korišćenja e-Inspektora za republičke, pokrajinske i inspekcije jedinica lokalnih samouprava; obavezu inspektora da u svom radu koristi jedinstveno i funkcionalno softversko rešenje e-Inspektor kao i odgovornost ukoliko inspektor ne vodi evidencije, niti u svom radu koristi softversko rešenje e-Inspektor. Rok za proširenje obaveznosti korišćenja, jedinstvenog softverskog rešenja e-Inspektor na inspektore koji svoje nadležnosti sprovode na pokrajinskom i lokalnom nivou, je utvrđen u prelaznim odredbama u roku od godinu dana.

Tokom trećeg kvartala, **članovi i predstavnici Izvršne kancelarije NALED-a uključeni su u Radne grupe Vlade:**

- Uža stručna grupa **Ministarstva informisanja i telekomunikacija** za izradu nove Strategije elektronskih komunikacija
- Radna grupa **Ministarstva informisanja i telekomunikacija** za izradu Pravilnika o tehničkim uslovima za registraciju krajnjih korisnika usluge sa plaćanjem unapred
- Radna grupa **Ministarstva nauke, tehnološkog razvoja i inovacija** za izmene i dopune Zakona o inovacionoj delatnosti
- Radna grupa **Ministarstva zaštite životne sredine** za za cirkularnu ekonomiju
- Radna grupa **Ministarstva državne uprave i lokalne samouprave** za izradu Nacrta zakona o izmenama i dopunama Zakona o inspekcijskom nadzoru.

Pored toga, u trećem tromesečju, **članovi i predstavnici Izvršne kancelarije NALED-a su bili uključeni u rad trinaest Radnih grupa koje su formirane od početka godine:**

- Radna grupa **Ministarstva unutrašnje i spoljne trgovine** za izmenu Zakona o trgovini
- Radna grupa **Ministarstva nauke, tehnološkog razvoja i inovacija** za unapređenje inovacionog preduzetništva i regulisanja sistemskog okvira za transfer tehnologije u naučno istraživačkim organizacijama, koja je podeljena u dve podgrupe (Radna podgrupa za unapređenje inovacionog preduzetništva i Radna podgrupa za regulisanje sistemskog okvira za transfer tehnologije u naučno istraživačkim organizacijama)

- Radna grupa **Ministarstva poljoprivrede, šumarstva i vodoprivrede** za izradu Nacrta Zakona o komasaciji
- Radna grupa **Ministarstva poljoprivrede, šumarstva i vodoprivrede** za izradu Nacionalnog programa za poljoprivredu za period 2023-2024
- Radna grupa **Ministarstva zdravlja** za izmenu Zakona o zdravstvenoj dokumentaciji i evidencijama u oblasti zdravstva
- Radna grupa **Ministarstva zdravlja** za podršku Agenciji za lekove i medicinska sredstva za unapređenje procedura i njihovo sprovođenje
- Radna grupa **Ministarstva zdravlja** za uspostavljanje integrisanog zdravstvenog informacionog sistema u oblasti standarda i arhitekture
- Radna grupa **Ministarstva informisanja i telekomunikacija** za izmenu Zakona o informacionoj bezbednosti
- Radna grupa **Ministarstva za rad, zapošljavanje, boračka i socijalna pitanja** za izmenu Zakona o volontiranju
- Radna grupa **Ministarstva za rad, zapošljavanje, boračka i socijalna pitanja** za izradu novog Zakona o radnim praksama
- Radna grupa **Ministarstva za brigu o porodici i demografiju** za izmene Zakona o finansijskoj podršci porodici sa decom
- Radna grupa **Ministarstva zaštite životne sredine** za izradu nove Strategije zaštite životne sredine sa Akcionim planom
- Radna grupa **Ministarstva unutrašnjih poslova** za izradu Pravilnika o uslovima za obavljanje autonomne vožnje.



REGULATORNA AKTIVNOST U III KVARTALU 2023. GODINE

Porezi i neporeske dažbine

Narodna skupština je početkom septembra usvojila izmene i dopune [Zakona o akcizama \(„Službeni glasnik RS“, 22/2001, 73/2001,....53/2021, 75/2023\)](#), čija primena počinje od 01. oktobra 2023. godine. Članovima 40i i 40k propisano je da će se akciza na električnu energiju za krajnju potrošnju za kupce-proizvođače električne energije obračunavati na utrošenu električnu energiju. Time je rešena jedna od preporuka koje je dao NALED, da osnovica za obračun poreskih dažbina (PDV i akciza) bude utrošena električna energija, odnosno razlika između ukupno preuzete električne energije i ukupno proizvedene i u sistem isporučene električne energije od strane kupca-proizvođača. Preporuka je rezultat projekta "Podsticanje proizvodnje električne energije iz sopstvenih izvora i poboljšanje položaja kupca-proizvođača u Srbiji" koji je NALED realizovao u saradnji sa USAID Better energy.

Od ključnih izmena izdvajamo da je uveden novi akcizni proizvod – nikotinska vrećica, za koju se akciza plaća po kilogramu neto mase. Pored toga, uvedena je akciza na prirodni gas za krajnju potrošnju koji se koristi kao gorivo za pogon motornih vozila i za grejanje, s tim da je primena odložena na 01. januar 2025. godine. Propisano je da Uprava carina vodi registar uvoznika alkoholnih pića i kafe, kao i obaveza uvoznika alkoholnih pića i kafe da se upišu u navedeni registar pre puštanja robe u slobodan promet, pri čemu je rok za donošenje podzakonskog akta od strane ministra finansija o sadržini i načinu vođenja registra devet meseci, odnosno do sredine juna naredne godine. Uvedeni su novi pojmovi i definisano je njihovo značenje vezano za skeniranje QR koda na kontrolnoj akciznoj markici od strane obveznika akcize, odnosno drugih učesnika u prometu (primena od 01. januara 2025), kao i sistem e-akciza (primena od 01. oktobra 2024).

Ministarstvo finansija je 21. jula 2023. godine donelo izmenjen [Pravilnik o porezu na dodatnu vrednost \(„Službeni glasnik RS“, br. 37/2021, 64/2021, 127/2021, 49/2022, 59/2022, 7/2023, 15/2023, 60/2023\)](#), kojim je propisano da priznanica koju obveznik PDV-a izdaje poljoprivredniku za obračun PDV nadoknade (član 183) mora da sadrži vrednost primljenih dobara, odnosno usluga bez PDV nadoknade.

U proceduri usvajanja u Narodnoj skupštini su izmene poreskih zakona, i to: [Izmene zakona o porezu na dohodak građana](#), kojima je predviđeno povećanje neoporezivog dela zarade sa 21.712 rsd u 2023. na 25.000 rsd u 2024. godini i produžetak primene poreskih olakšica vezanih za zapošljavanje novih lica (putem povraćaja iznosa plaćenog poreza u visini od 65% do 75% - članovi 21v i 21d) u 2024. godini; [Izmene zakona o doprinosima za obavezno socijalno](#)

[osiguranje](#), kojima se produžava primena poreskih olakšica (članovi 45 i 45v) za zapošljavanje novih lica (u vidu povraćaja dela plaćenih doprinosa – 65%-75%) u 2024. godini; [Izmene zakona o porezima na imovinu](#), kojima se proširuju oslobođenja po osnovu poreza na prenos apsolutnih prava u slučajevima kada strana država stiče nepokretnost za potrebe svog DKP-a, pod uslovom reciprociteta i odlaže se rok (sa 01. januara 2024. na 01. januar 2025.) da JLS utvrđuju, naplaćuju i kontrolišu porez na nasleđe i poklon i porez na prenos apsolutnih prava (ove poslove sada radi PU a naplaćene prihode ustupa JLS) i [Izmene zakona o elektronskom fakturisanju](#) koje, između ostalog, predviđaju skraćanje roka za elektronsko evidentiranje obračuna poreza na dodatu vrednost u sistemu elektronskih faktura sa 15 na 10 dana.

Radno pravo, inovacije i preduzetništvo

Narodna skupština je početkom septembra usvojila izmene [Zakona o bezbednosti saobraćaja na putevima \(“Službeni glasnik RS”, br. 41/2009,128/2020, 76/2023\)](#) koji uređuje pitanja upravljanja bezbednošću saobraćaja, pravila i ponašanje učesnika u saobraćaju, nadležnosti i odgovornosti subjekata bezbednosti saobraćaja, itd.

Važna novina koju zakon donosi odnosi se na prepoznavanje električnih trotineta kao posebne vrste motornih vozila, odnosno kao lako električno vozilo. Definisano je način kretanja lakih električnih vozila, kao pravila i način njihove vožnje. Predviđeno je da se električni trotineti kreću biciklističkim i pešačko-biciklističkim stazama, kao i biciklističkom trakom, izuzetno i kolovozom ukoliko je brzina na toj deonici ograničena na 30km/h ili do 50km/h, ukoliko lice ima više od 18 godina. Ako su na ulici, vozači električnih trotineta moraju da imaju zaštitnu opremu – fluorescentni prsluk i kacigu. Dodatno, vozačima električnih trotineta nalaže se obaveza posedovanja nalepnice koju izdaje Agencija za bezbednost saobraćaja, zabrana prevoženja drugih lica, dok je mlađima od 14 godina zabranjena vožnja električnog trotineta na javnim putevima.

Novim zakonskim okvirom prvi put se uvodi i pojam autonomnog vozila i njegovog testiranja. Autonomna vožnja na putu dozvoljena je isključivo u cilju testiranja, na osnovu dozvole koju izdaje Ministarstvo unutrašnjih poslova (MUP). MUP je već izdao dozvole za probnu vožnju za dva autonomna vozila na Nivou 3 autonomne vožnje, sa vozačem koji bi u slučaju problema preuzeo komande. Planovi države su da do Ekspa 2027. u Srbiji testiraju i autonomna vozila bez vozača. Uvođenje legislative za autonomna motorna vozila našu zemlju svrstava među pionire u ovoj oblasti, nakon što je ista praksa zaživela u Americi, Izraelu i drugim razvijenim zemljama.

Navedenim dopunama zakona delimično je ispunjena preporuka [Sive knjige inovacija 5.5. Zakonski urediti mikromobilnost – korišćenje električnih trotineta, bicikala i sličnih vozila](#), s obzirom da je Zakonom definisano lako električno vozilo, odnosno električni trotinet, dok još uvek nisu definisane druge vrste mikromobilnih vozila poput električnog bicikla, električnog

trotineta sa sedištem, samobalansirajuće ploče (hoverboard), električnog skejtborda i električnih rolera.

Pored toga, delimično je usvojena i preporuka **5.12. Uvesti regulatorno sigurno testno okruženje za testiranje autonomnih vozila**, budući da se preporuka Sive knjige inovacija odnosi na testiranje vozila u specijalno dizajniranom i opremljenom okruženju tzv. test bed centrima, dok je, prema Zakonu, testiranje definisano u realnom okruženju, odnosno na putevima.

Fond za inovacionu delatnost je na inicijativu Kabineta predsednice Vlade Republike Srbije i Ministarstva nauke, tehnološkog razvoja i inovacija kreirao novi program podrške [GovTech](#). Program ima za cilj da podstakne korišćenje novih tehnologija u rešavanju složenih izazova sa kojima se javni sektor susreće, a u saradnji sa inovativnim subjektima kojima se pruža prilika da kreiraju rešenja za navedene izazove. GovTech program će se realizovati u dve faze:

- U okviru prve faze, subjekti javnog sektora mogu podneti prijave u kojima kandiduju izazove sa kojima se suočavaju, a za koje na tržištu nije dostupno adekvatno rešenje. Na kraju prve faze će se napraviti lista odobrenih izazova javnog sektora za koje će se u narednoj fazi tražiti inovativno rešenje.
- U okviru druge faze, inovativni subjekti i naučnoistraživačke organizacije moći će da podnesu prijave sa inovativnim rešenjima za rešavanje izazova definisanih od strane javnog sektora u prethodnoj fazi programa.

Sredstva u visini od 150 miliona dinara opredeljena Programom podrške namenjena su za finansiranje rešavanja izazova koji budu izabrani u prvoj fazi programa, a javni poziv, uputstvo o načinu sprovođenja Programa, konkursna dokumentacija kao i informacije o uslovima prijave, objavljeni su na internet stranici: www.inovacionifond.rs.

Vlada Republike Srbije je početkom avgusta 2023. usvojila [Uredbu o utvrđivanju programa podsticanja razvoja preduzetništva kroz finansijsku podršku za žensko preduzetništvo u 2023. godini \(„Službeni glasnik RS“, br. 65/2023 i 70/2023\)](#), sa ciljem jačanja ženskog preduzetništva, povećanja broja privrednih subjekata i daljeg podsticanja zapošljavanja. Finansijska podrška predstavlja kombinaciju 40% bespovratnih sredstava iz budžeta Republike Srbije i 60% sredstava obezbeđenih iz kredita preko Fonda za razvoj, odnosno po 50% sredstava u onim jedinicama lokalne samouprave koje su manje razvijene, tj. razvrstane su u III i IV grupu razvijenosti. Program je namenjen novoosnovanim i postojećim preduzeticama, kao i mikro i malim privrednim društvima, koja su registrovana u Agenciji za privredne registre, a čiji je osnivač i zakonski zastupnik žena. Sredstva se mogu iskoristiti za nabavku opreme, transportnih sredstava potrebnih za obavljanje delatnosti, tekuće održavanje i adaptaciju poslovnog i/ili proizvodnog prostora, dok 25% sredstava može biti upotrebljeno za operativne troškove. Više informacija na portalu www.preduzetnistvo.gov.rs.

Tokom trećeg kvartala, NALED je učestvovao u kreiranju podzakonskih akata koji se odnose na regulisanje autonomne vožnje u Srbiji. Izrađen je **Nacrt Pravilnika o uslovima za obavljanje autonomne vožnje**, koji treba bliže da odredi uslove i način pod kojim se obavlja autonomna vožnja i procedura izdavanja dozvole za testiranje autonomnih vozila. Ovim pravilnikom se reguliše testiranje autonomne vožnje zaključno sa nivoom 4. automatizacije. Poseban fokus stavljen je na mere bezbednosti koje će nadležni organ odrediti prilikom izdavanja dozvole, kao i na uslove koje organizator testiranja (pravno lice) treba da ispuni da bi dobio dozvolu za testiranje. NALED je učestvovao u Radnoj grupi za izradu Nacrta Pravilnika o uslovima za obavljanje autonomne vožnje i predložio set komentara koje se odnose na ispitivanje i kretanje autonomnih vozila. Po pitanju rute kretanja autonomnog vozila tokom testiranja, komentar NALED-a je da testiranje treba da bude omogućeno na javnim putevima, ali i van tih puteva na javnim površinama, kao i po unapred dozvoljenim rutama (zonama), te da se propiše obaveza da u autonomnim vozilima mora da bude prisutan vozač koji u svakom trenutku može da zakoči vozilo i da preuzme ostale komande, osim u slučaju testiranja manjih dostavnih vozila koja nemaju putnička sedišta, a da se u tom slučaju omogući preuzimanje kočenja i upravljanja od strane fizičkog lica sa mesta odakle se nadzire vožnja vozila. Takođe, predlog NALED-a je da za kontrolu nad autonomnim vozilom nije potrebno izdavati posebnu vozačku dozvolu, već da je dovoljno da lice poseduje dozvolu za upravljanje vozilom kategorije B ili C, i da ima 10 godina vozačkog iskustva ili status profesionalnog vozača. Sa druge strane, sam postupak ispitivanja autonomnih vozila biće regulisan posebnim Pravilnikom o načinu testiranja autonomnih vozila.

Tokom trećeg tromesečja, NALED je poslao komentare na novi Akcioni plan Strategije razvoja startup ekosistema 2023-2024. Kao mere za jačanje startup ekosistema, NALED je predložio uključivanje aktivnosti [StarTech projekta](#), i to za meru 4.4 Olakšavanje pristupa informacijama u oblasti poslovanja startapa predložena je izrada B2B platforme, za saradnju između velikih i malih preduzeća. U pitanju je softversko rešenje koje će predstavljati berzu za povezivanje malih i velikih privrednih subjekata po principu ponude i tražnje usluga i/ili proizvoda. Takođe, predložena je popularizacija startup kulture i razvoj preduzetničkog duha (mera 5.1) kroz StarTech kampanju „Šampioni inovacija“ i ubrajanje StarTech grant programa kao aktivnosti za podizanje nivoa bespovratnih sredstava za finansiranje startapa u ranoj fazi (mera 3.1).

Digitalizacija

Tokom trećeg kvartala usvojena je nova [Strategija zaštite podataka o ličnosti za period od 2023. godine do 2030. godine \(„Službeni glasnik RS“, 72/2023\)](#), koja, između ostalog, predviđa dalji razvoj stručne službe Poverenika za zaštitu podataka o ličnosti kao nezavisnog državnog organa. Takođe, predviđen je i plan zaštite podataka o ličnosti, usko povezan sa primenom veštačke inteligencije gde je neophodno sprečiti zloupotrebe a obezbediti uslove za njenu bezbednu primenu i zaštitu privatnosti.

U julu je zvanično završen rad Radne grupe za izradu nacrtu **Zakona o informacionoj bezbednosti**, i izrađen nacrt. Članovi NALED-a učestvovali su u izradi davanjem komentara i učešćem na okruglim stolovima u Beogradu i Kragujevcu, koje su zajednički organizovali Ministarstvo informisanja i telekomunikacija i NALED. [Nacrt zakona](#) je, nakon javne rasprave, polovinom septembra poslat na mišljenje ministarstvima.

Razlog donošenja novog Zakona o informacionoj bezbednosti je bila potreba usklađivanja domaćeg zakonodavstva sa pravnim tekovinama Evropske unije, konkretno Direktivom EU 2022/2555 Evropskog parlamenta i Saveta o merama za visok zajednički nivo sajber bezbednosti ([NIS2 direktiva](#)) i [Aktom o sajber bezbednosti EU 2019/881](#). Dodatno, postojala je potreba unapređenja institucionalnog i organizacionog okvira.

Najvažnije izmene koje su planirane nacrtom Zakona o informacionoj bezbednosti su:

- Formiranje Kancelarije za informacionu bezbednost, koja bi trebalo da integriše nadležnosti Nacionalnog centra za prevenciju bezbednosnih rizika u IKT sistemima Republike Srbije (Nacionalni CERT) i Centra za bezbednost informaciono-komunikacionih sistema organa (CERT republičkih organa). Cilj je da se osnivanjem Kancelarije obezbedi veća sigurnost podataka, efikasniji odgovor na potencijalne incidente i opasnosti, te omogući obrazovanje novih stručnih kadrova.
- Uvedena je podela operatora IKT sistema od posebnog značaja na prioritete i važne, pri čemu se proverava IKT sistema kod prioriteta vrši dva puta godišnje, a kod važnih jednom godišnje.
- Planirano je jačanje inspeksijskog nadzora.
- Planirano je jačanje uloge Nacionalnog CERT-a.
- Predviđena je bolja koordinacija nadležnih organa i uspostavljanje međunarodne saradnje.
- Revidiran je pristup deljenja informacija o incidentima i pretnjama.
- Uvedene su nove i revidirane postojeće definicije.

Zahvaljujući usklađivanju nacrtu Zakona o informacionoj bezbednosti sa Aktom o sajber bezbednosti EU, uspostavljena je nadležnost za pitanje razvoja nacionalnog okvira sertifikacije, te se uvodi sertifikacija IKT proizvoda, procesa i usluga.

U trećem kvartalu sa radom je otpočela i uža stručna grupa za izradu nove **Strategije elektronskih komunikacija**. Prvi zadatak jeste izrada analize koja treba da razmotri rezultate prethodnih strategija razvoja elektronskih komunikacija, zajedno sa analizom trenutnog stanja, uz navođenje preporuka i zaključaka koji će biti relevantni za donošenje nove Strategije. Nova Strategija treba da pruži osnov za uspostavljanje i razvoj mreža nove generacije. NALED učestvuje u radu interne radne grupe Ministarstva informisanja i

telekomunikacija i doprinosi izradi Nacrta Ex-Ante analize Strategije, naročito u delu pregleda međunarodnog pravnog i institucionalnog okvira u ovoj oblasti, ali i izradi cele Strategije.

Krajem septembra, započeo je rad Radne grupe za izradu **Pravilnika o tehničkim uslovima za registraciju krajnjih korisnika usluge sa plaćanjem unapred**, kao jednog od podzakonskih akata čije donošenje je predviđeno Zakonom o elektronskim komunikacijama. Nacrtom Pravilnika predviđeno je da se registracija vrši na dva načina: putem korišćenja registrovane šeme elektronske identifikacije osnovnog nivoa pouzdanosti ili šeme elektronske identifikacije osnovnog nivoa pouzdanosti koje su priznate u Republici Srbiji (eID šeme Crne Gore i Makedonije). Trenutno, nacrt Pravilnika predviđa da bi registracija trebalo da se obavlja putem mobilne aplikacije, veb prezentacije ili na neki treći elektronski način, ali ne podrazumeva mogućnost registracije korisnika uz njegovo fizičko prisustvo, što je zahtev telekomunikacionih kompanija. NALED učestvuje u radu radne grupe resornog ministarstva za donošenje ovog propisa.

Ministarstvo državne uprave i lokalne samouprave formiralo je radnu grupu koja priprema izradu **Uredbe o jedinstvenom upravnom mestu (JUM)**. Uredbom će biti definisani bliži uslovi, kriterijumi i merila koja se primenjuju u postupku određivanja jedinstvenog upravnog mesta, kao i način saradnje nadležnih organa. U jedinstvenim upravnim mestima građani na jednom mestu i jednim odlaskom na šalter mogu da ostvare više prava. Do danas je otvoreno 40 JUM-ova, a do kraja godine se očekuje još 15.

Javne nabavke

Narodna skupština je usvojila [Zakon o prestanku važenja Zakona o posebnim postupcima radi realizacije projekata izgradnje i rekonstrukcije linijskih infrastrukturnih projekata od posebnog značaja za Republiku Srbiju \(„Službeni glasnik RS“, br. 62/2023\)](#). Zakon je stupio na snagu 04. avgusta 2023. godine, čime je prestalo važenje prethodno donetog zakona u 2020. godini, pri čemu je za projekte čija je realizacija započeta po odredbama ranije važećeg zakona, propisano da se mogu okončati po odredbama tog zakona. Stavljanjem van snage ovog zakona sprovedena je preporuka Evropske komisije iz Godišnjeg izveštaja (oktobar 2022. godine). Naime, pomenuti zakon je omogućavao suspendovanje primene Zakona o javnim nabavkama, što je imalo za posledicu nedostatak jasnih procedura izbora i transparentnosti prilikom izbora strateškog partnera za realizaciju projekata izgradnje i rekonstrukcije linijskih infrastrukturnih objekata od posebnog značaja za Republiku Srbiju.

Vlada Republike Srbije je početkom avgusta usvojila dopune [Uredbe o planiranju i vrsti roba i usluga za koje se sprovode centralizovane javne nabavke \(„Službeni glasnik RS“, br. 34/2019, 64/2019-3, 17/2020, 21/2020, 51/2022, 66/2023\)](#). Dopunom je propisano (član u 11.) da Republički fond može da sprovodi i centralizovane javne nabavke ostalih neregistovanih lekova sa [Liste D](#) (lekovi koji nemaju dozvolu za stavljanje u promet u RS a neophodni su u dijagnostici i

terapiji), kada zdravstvene ustanove ne mogu samostalno da obezbede količine koje zadovoljavaju potrebe u lečenju osiguranih lica Republičkog fonda za zdravstveno osiguranje.

Vlada Republike Srbije je krajem septembra usvojila [Predlog zakona o izmenama i dopunama Zakona o javnim nabavkama](#). Predlozi NALED-a, dati kroz rad u Radnoj grupi za izradu Nacrta zakona koji se odnose na uvođenje obavezne primene drugih kriterijuma, osim cene, za pojedine predmete javnih nabavki kao i uvođenje zelenih javnih nabavki su prihvaćeni i integrisani u tekst Predloga zakona.

Među ključnim izmenama zakona izdvajaju se:

- Uvođenje obaveze da naručilac koristi druge kriterijume, osim cene, prilikom dodele ugovora o javnoj nabavci razvoja računarskog programa, arhitektonskih usluga, inženjerskih usluga, usluga prevođenja ili savetodavnih usluga.
- Uvođenje zelenih javnih nabavki, tako da Kancelarija za javne nabavke propisuje vrste dobara, usluga i radova za koje su naručioci u obavezi da primenjuju ekološke aspekte prilikom određivanja tehničkih specifikacija, kriterijuma za izbor privrednog subjekta, kriterijuma za dodelu ugovora ili uslova za izvršenje ugovora o javnoj nabavci.
- Dostupnost svih podataka u vezi izmena ugovora o javnoj nabavci, ali i o nabavkama na koje se zakon ne primenjuje (vrednost nabavke je isprod pragova definisanih zakonom) na Portalu javnih nabavki.
- Zahtev za zaštitu prava podnosilac zahteva (privredni subjekt, kandidat odnosno ponuđač) podnosi samo elektronskim putem preko Portala javnih nabavki istovremeno naručiocu i Republičkoj komisiji za zaštitu prava u postupcima javnih nabavki.
- Žalbu na rešenje naručioca podnosilac zahteva može podneti samo elektronskim putem preko Portala javnih nabavki istovremeno Republičkoj komisiji i naručiocu.

Imovina, investicije i energetika

Krajem jula, Narodna skupština Republike Srbije usvojila je izmene [Zakona o planiranju i izgradnji \(„Službeni glasnik RS“, br. 72/2009,52/2021, 62/2023\)](#) kojim je ukinuta naknada za konverziju i na taj način usvojena jedna od prioriternih inicijativa Saveza za imovinu i investicije. Ukidanjem naknade za konverziju otključaće se nekoliko hiljada lokacija i omogućiti izgradnja novih kvadrata i dodatno angažovanje građevinske industrije.

Novine koje su se desile usvajanjem navedenog zakonskog predloga tiču se i podsticanja zelene gradnje kroz koju se ostvaruje energetska efikasnost objekata i sprečavaju negativni uticaji na životnu sredinu. Svi koji budu gradili u skladu sa standardima zelene gradnje dobiće

odgovarajući sertifikat i na taj način ostvariti pravo za umanjene doprinosa za uređivanje građevinskog zemljišta od 10%. Usvojenim izmenama uvodi se sertifikat zelene gradnje za sve javne objekte i objekte preko 10.000 kvadrata, kao i energetske pasoš i dodatna zaštita građana, tako što je propisana obaveza za investitora da obezbedi osiguranje od štete zbog izgradnje koja može da se prouzrokuje trećim licima.

Posebna pažnja je posvećena sprečavanju nastajanja ad hoc deponija građevinskog otpada, jer je izmenama Zakona uvedena obaveza za investitora da prethodno preda dokaze o kretanju građevinskog otpada ukoliko želi da dobije upotrebnu dozvolu. Uvedene su dodatne mere radi sprečavanja nelegalne gradnje, pa će tako investitor, izvođač radova i vlasnik parcele snositi odgovornost u slučaju gradnje bez potrebnih dozvola, a naknadno pribavljena građevinska dozvola ih neće oslobađati odgovornosti.

Zakonskim izmenama usvojene su odredbe kojima se prenosi nadležnost sa lokalnih na centralni nivo odlučivanja, tako što je uvedena mogućnost da republička inspekcija preuzme nadležnost od inspekcija jedinice lokalne samouprave, u slučaju kada postupak inspekcijanskog nadzora ne bude završen u zakonom propisanom roku. Propisuje se i da resorno ministarstvo preuzima nadležnost u slučajevima kada organ jedinice lokalne samouprave u zakonom propisanom roku ne postupi po zahtevu za izdavanje građevinske dozvole, kao i u svim drugim slučajevima „čutanja administracije“.

Zakonom su usvojeni predlozi Saveza za imovinu i investicije koji se tiču povećanja odgovornosti ovlašćenih lica u postupcima izdavanja akata za izgradnju i to kroz podnošenje prekršajnih prijava protiv odgovornih lica koja ne izdaju akta za izgradnju u zakonom propisanim rokovima, uvođenje obaveze usklađivanja nižih urbanističkih planova sa planovima višeg reda, dodatno unapređenje postupka izdavanja građevinskih dozvola (CEOP) kroz poboljšanje postojećih i uvođenjem novih funkcionalnosti. Zakonom je prepoznata i važnost uspostavljanja sistema e-Prostor koji će biti bliže uređen podzakonskim aktima.

Narodna skupština Republike Srbije je krajem jula usvojila izmene [Zakona o ozakonjenju objekata \(„Službeni glasnik RS“ br. 96/2015, ..., 62/2023\)](#). Dopunama je propisano privremeno priključenje na komunalnu infrastrukturu, odnosno elektroenergetsku mrežu, gasnu mrežu, mrežu daljinskog grejanja, vodovod i kanalizaciju svih nezakonito izgrađenih objekata kojima su vlasnici trajno rešili svoje stambeno pitanje. [Podzakonskim aktom Vlade](#) Republike Srbije propisani su precizniji uslovi i postupak priključenja navedenih objekata.

Početkom oktobra Vlada Republike Srbije usvojila je [Uredbu o uslovima isporuke i snabdevanja električnom energijom \(„Službeni glasnik RS“ br. 84/2023\)](#) kojom se definišu uslovi izdavanja odobrenja za priključenje na prenosni, odnosno distributivni sistem, pre svega solarnih elektrana i vetroparkova. Nova Uredba primenjuje se i na investitore koji su već podneli zahtev za priključenje na prenosni, odnosno distributivni sistem Elektromreže Srbije

(EMS), ali nisu potpisali ugovor o izradi studije priključenja. Uredba propisuje da se zahtev za zaključenje ugovora podnosi najkasnije do prvog u mesecu koji prethodi prvom mesecu intervala u kojem EMS izrađuje studije priključenja. Podnošenje zahteva će biti moguće svake godine u dva intervala. Prvi interval od 1. marta do 30. juna, a drugi interval od 1. septembra do 31. decembra. Ove godine rokovi će biti malo drugačiji, prvi interval će biti u periodu od 20. decembra 2023. godine do 20. aprila 2024. godine, a rok za podnošenje zahteva je 01. decembar 2023. godine. Izuzetak su strateški partneri čiji se zahtev rešava u skladu sa rokovima propisanim [Zakonom o korišćenju obnovljivih izvora energije](#).

U proceduri usvajanja u Narodnoj skupštini su [Predlog zakona o proceni uticaja na životnu sredinu](#) i [Predlog zakona o strateškoj proceni uticaja na životnu sredinu](#). Potreba usklađivanja Zakona o proceni uticaja na životnu sredinu sa propisima EU, kao i drugim propisima iz oblasti zaštite životne sredine, planiranja i izgradnje, rezultirala je izradom novog zakona o proceni uticaja na životnu sredinu. Novim Zakonom treba da se spreči loša praksa deljenja većih projekata na nekoliko manjih, kako bi se izbegla primena zakona, da se uredi pitanje kumulativnog dejstva projekta sa drugim projektima koje planira nosilac projekta ili treća lica, da se utvrdi u kojim slučajevima se odbija zahtev za davanje saglasnosti na studiju, da se utvrdi odgovornost za tačnost podataka i informacija iz zahteva i studije o proceni uticaja projekta, da se bolje uveže postupak procene uticaja sa postupkom za izdavanje integrisane dozvole i sa postupkom pravovremenog obaveštavanja javnosti o projektu, da se uredi pitanje elektronskog oglašavanja i dostavljanja informacija zainteresovanoj javnosti u svim fazama postupka procene uticaja. Novi Zakon o strateškoj proceni uticaja na životnu sredinu donosi se pre svega zbog potrebe usklađivanja sa [Direktivom o proceni uticaja određenih planova i programa na životnu sredinu](#) i to u delu koji se odnosi na hijerarhijski okvir i usklađenost sa ostalim planovima i programima, na izbegavanje dvostruke procene, kao i na definisanje nivoa i obima izveštaja o strateškoj proceni.

Ministarstvo građevinarstva, saobraćaja i infrastrukture je u periodu od 11. septembra do 03. oktobra 2023. godine sprovelo javnu raspravu o [Nacrtu zakona o izmenama i dopunama Zakona o stanovanju i održavanju zgrada](#). Nacrtom se, između ostalog, propisuju dodatne situacije kada je potrebna saglasnost stanara, a u cilju zaštite njihovog mirnog uživanja imovine. Uvedeni su novi pojmovi ali i ograničenja po pitanju postavljanja instalacija koja emituju zračenja na krovove stambenih zajednica, sa posebnim naglaskom na bazne stanice za mobilnu telefoniju i internet. Nacrt propisuje da vlasnik koji ima u svojinu više od 1/3 ukupnog broja posebnih delova, odnosno više od 33% površina posebnih delova ne računajući garaže, garažna mesta ili garažne boksove, prilikom odlučivanja ima najviše 1/3 ukupnih glasova. Uvođenjem ograničenja broja glasova posebnog vlasnika koji ima više od 1/3 ukupnog broja posebnih delova, odnosno više od 33% površina posebnih delova, otežava se postizanje

kvoruma i ograničava se rad i odlučivanje skupštine stambene zajednice, naročito u slučajevima kada posebni vlasnik ima ½ ili više od ½ posebnih delova.

Ministarstvo privrede je u periodu od 11. do 30. septembra sprovelo javnu raspravu o [Nacrtu Zakona o centralnoj evidenciji stvarnih vlasnika](#). Nacrtom je predviđena nova obaveza redovnog ažuriranja podataka o prijavljenim stvarnim vlasnicima za privredna društva, za koju smatramo da je dodatno administrativno opterećenje privredi. Nacrt propisuje i obavezu godišnje provere evidentiranih podataka o stvarnom vlasniku koju podržavamo, uz preporuku da se od provere evidentiranih podataka o stvarnom vlasniku izuzmu jednočlana d.o.o. čiji je jedini član domaće fizičko lice, koja su kao stvarnog vlasnika odredila upravo to lice – po osnovu neposrednog vlasništva nad 25% ili više udela (što je u ovom slučaju uvek 100% udela). Takođe, Nacrtom je propisano (član 6.) koje podatke o Registrovanom subjektu sadrži Centralna evidencija, a data je mogućnost uvida u dokumenta i preuzimanje istih od strane državnih organa, organa nadležnih za vršenje nadzora i obveznika u smislu zakona kojim se uređuje sprečavanje pranja novca i finansiranje terorizma. Smatramo da takva odredba može biti sporna, budući da su neki od podataka koje navodi ovaj član lične prirode (npr. broj ličnog dokumenta), a ne postoji mogućnost nadzora nad tim da li će se lični podatak koristiti na ispravan način. Prihvatljivo je da se ovaj podatak nalazi u evidenciji APR-a, kao i da drugi imaju samo pravo uvida, ali ne i njegovog preuzimanja.

Ministarstvo poljoprivrede, šumarstva i vodoprivrede formiralo je radnu grupu koja radi na izradi novog **Zakona o komasaciji (Nacrt zakona nije javno dostupan)**. Novi zakon treba da omogući efikasnije korišćenje poljoprivrednog zemljišta, da poboljša njegovu proizvodnu sposobnost, unapredi upravljanje zemljištem, uredi imovinsko pravne odnose na komasacionom području i doprinese zaštiti životne sredine. Takođe, novim zakonom će se unaprediti postupak komasacije kroz uvođenje digitalizacije i novih tehnologija, tako da će biti moguće pratiti sve korake i sve postupke komasacija na teritoriji Republike Srbije u realnom vremenu. Nova zakonska rešenja predviđaju veću centralizaciju postupka komasacije, iako će se komisije koje sprovode komasaciju formirati na lokalnom nivou, upravo zbog složenosti samog postupka. NALED se zalaže za uvođenje posebnog državnog fonda zemljišta (Banka zemljišta) koji bi bio u nadležnosti Uprave za poljoprivredno zemljište. Zemljište iz fonda koristilo bi se u svrhu: stabilizacije tržišta u neprilikama, podrške implementaciji javnih projekata u ruralnim područjima, pribavljanja zemljišta za obezbeđivanje površina javne namene, efikasnijeg ostvarivanja ciljeva komasacije, obezbeđivanja većih kompleksa poljoprivrednog zemljišta za poljoprivrednu proizvodnju, podsticanja razvoja tržišta poljoprivrednog zemljišta u komasacionom području i ispunjavanja drugih dugoročnih ciljeva korišćenja zemljišta.

Ministarstvo informisanja i telekomunikacija pripremlilo je **Predlog Pravilnika o minimalnim uslovima za izdavanje pojedinačnih dozvola za korišćenje radiofrekvencijskog spektra na osnovu sprovedenog postupka javnog nadmetanja u radiofrekvencijskim opsezima 694-790 MHz, 2500-2690 MHz i 3400-3800 MHz** koji uskoro treba da se nađe na javnoj raspravi. Donošenje navedenog pravilnika omogućiće pokretanje postupka javnog nadmetanja za dodelu radiofrekvencijskog spektra za mobilne komunikacione mreže pete generacije (5G), a samim tim i celokupnu digitalnu transformaciju društva.

Savez za imovinu i investicije se još od donošenja Zakona o korišćenju obnovljivih izvora energije intenzivno zalagao za dodeljivanje podsticaja kroz eAukcije, a portal resornog ministarstva je članovima ekskluzivno predstavljen na sednici Saveza u junu prošle godine. Očekuje se da će eAukcije uticati na ekonomski rast naše zemlje, jer će generisati investicije u vrednosti od više od milijardu evra u narednih nekoliko godina. Ministarstvo rudarstva i energetike objavilo je polovinom avgusta rang listu aukcija za dodelu tržišnih premija za vetroelektrane i solarne elektrane. Raspoložive kvote iznosile su 400MW za vetroelektrane kapaciteta 3MW i više, odnosno 50MW za solarne elektrane kapaciteta 500kW i više. Ponuđena cena za električnu energiju proizvedenu u vetroelektranama iznosi 105 EUR/MWh, dok je za električnu energiju proizvedenu u solarnim elektranama ponuđena cena u iznosu od 90 EUR/MWh. U postupku aukcija za vetroelektrane četiri investitora su popunila kvotu, a u postupku aukcija za solarne elektrane tri. Najniža ponuđena cena iznosi 64,48 EUR/MWh za vetroelektrane, odnosno 88,65 EUR/MWh za solarne elektrane. Kad je reč o vetroelektranama, za kvotu od 400 MW borilo se 9 projekata od kojih je 8 zadovoljilo eliminatorne uslove, a kod solarnih elektrana kvota od 50MW nije zadovoljena. Prednost za dobijanje podsticaja imaju oni investitori koji ponude najnižu cenu u odnosu na maksimalno definisanu čime se očekuje ostvarenje smanjenja troškova električne energije. Na prve aukcije za dodelu tržišnih premija za obnovljive izvore energije prijavilo se 16 investitora sa ukupnim kapacitetom elektrana od 816,48 MW. Ostvarene cene za najveći deo kapaciteta su skoro dvostruko niže od trenutnih tržišnih cena, dobiće se dodatnih 550 MW, što će udvostručiti ukupne trenutne kapacitete zelene energije u Srbiji.

Hrana i poljoprivreda

[Uredbom o ograničenju visine cena osnovnih životnih namirnica \(„Službeni glasnik RS“, br. 80/2023\)](#) ograničene su proizvođačke cene i cene u trgovini na veliko i malo osnovnih životnih namirnica, odnosno brašna tip T-400, čija maksimalna maloprodajna cena po kilogramu ne sme biti veća od 54,99 dinara, a proizvođačka 45,00 dinara i T-500, čija maksimalna maloprodajna cena po kilogramu ne sme prelaziti 49,99 dinara, a proizvođačka 40,99 dinara po kilogramu. Cene ovih životnih namirnica su ograničene u cilju sprečavanja i otklanjanja štetnih posledica poremećaja na tržištu.

Tokom III kvartala, usvojen je [Pravilnik o uslovima i načinu ostvarivanja prava na podsticaje za organsku biljnu proizvodnju \(„Službeni glasnik RS“, br. 60/2023\)](#) kojim su propisani uslovi, način ostvarivanja prava na podsticaje za organsku biljnu proizvodnju, kao i maksimalni iznos podsticaja po korisniku koji iznosi 1,26 miliona dinara u kalendarskoj godini. Takođe, novim [Pravilnikom o uslovima i načinu ostvarivanja prava na podsticaje za organsku stočarsku proizvodnju \(„Službeni glasnik RS“, br. 63/2023\)](#) propisane su vrste podsticaja za organsku stočarsku proizvodnju, uslovi, način ostvarivanja prava na podsticaje, obrasci zahteva, kao i maksimalni iznos podsticaja po korisniku od 55 miliona dinara u kalendarskoj godini. Navedenim Pravilnicima je uvedeno elektronsko postupanje, a regulisano je i podnošenje zahteva za podsticaje koje se vrši onlajn, putem platforme eAgrar.

U toku je proces **izmena i dopuna Zakona o trgovini**, a predstavnici IK NALED-a su članovi Radne grupe, koja priprema Nacrt Zakona. Članovi Saveza za hranu i poljoprivredu i Saveza za fer konkurenciju dostavili su svoje komentare na Nacrt zakona o trgovini koji su razmatrani na sastancima radne grupe, koji se odnose na izmene članova 29. i 34. U članu 29. stav 1 koji se odnosi na isprave o robi, predloženo je ukidanje obaveze navođenja podataka PIB-a i broja poljoprivrednog gazdinstva u cilju ubrzanja administrativnih procedura u poslovanju trgovaca, pri čemu brisanje navedenih podataka ne bi uticalo na postupak sprovođenja kontrole od strane nadležnih organa. Takođe, predloženo je usklađivanje odredbi člana 34. koje se odnose na deklarisanje i obeležavanje hrane sa ostalim propisima koji uređuju ovu oblast, odnosno Zakonom o bezbednosti hrane i Pravilnikom o deklarisanju, označavanju i reklamiranju hrane. Održavanje javne rasprave se očekuje u narednom periodu.

Ministarstvo poljoprivrede, šumarstva i vodoprivrede je tokom drugog kvartala formiralo Radnu grupu za **izradu Nacionalnog programa za poljoprivredu za period 2023-2024**, u kojoj su angažovani predstavnici IK NALED-a, međutim do sada nije održan ni jedan sastanak radne grupe.

Zdravstvo

Sredinom III kvartala, došlo je do izuzetno značajnih promena i uvođenja ograničenja u oblasti kliničkih ispitivanja. Izmenjen je i dopunjen [Pravilnik o kliničkom ispitivanju lekova u humanoj medicini \(„Službeni glasnik RS“, br. 51/2022, 65/2023, 86/2023\)](#) kojim je ostavljena mogućnost sprovođenja kliničkih studija samo zdravstvenim ustanovama u javnoj svojini, dok je takva mogućnost ukinuta privatnim zdravstvenim ustanovama. Istim propisom je utvrđeno kako se studije faze I, Ia i Ib više neće sprovoditi u Republici Srbiji. S obzirom na to da će navedene promene značajno ograničiti sprovođenje kliničkih studija u našoj zemlji, NALED je nadležnim institucijama poslao dopis sa zahtevom da se izmene stave van snage, ili minimalno da se odloži njihova primena do januara 2024.

U trećem kvartalu tri puta je dopunjen [Pravilnik o Listi lekova koji se propisuju i izdaju na teret sredstava obaveznog zdravstvenog osiguranja \(„Službeni glasnik RS”, br. 40/2022, 144/2022, 40/2023, 57/2023, 66/2023, 67/2023\)](#) tako što se u Listu D (lekovi koji nemaju dozvolu u RS, a neophodni su u dijagnostici i terapiji - neregistrovani lekovi) dodaju nedostajući lekovi, i to u izuzetnim slučajevima kada je ugroženo snabdevanje tržišta lekovima sa lista A, A1, B i C i kada nije moguće obezbediti potrebne količine lekova sa navedenih lista za osigurana lica.

Tokom trećeg kvartala pripremljen je [Nacrt zakona o zdravstvenoj dokumentaciji i evidencijama u oblasti zdravstva](#) u okviru Radne grupe za izmenu regulatornog okvira za izradu eKartona, čiji je NALED član. Ovaj propis reguliše digitalizaciju u zdravstvu i uspostavljanje eKartona kao jedinstvenog i centralizovanog registra i skupa podataka o svakom pacijentu. Usvajanje ovog propisa bi doprinelo rešavanju preporuke 3.2 *Uspostaviti jedinstveni e-karton i centralnu evidenciju materijalnih resursa u zdravstvu* iz [Sive knjige 15](#). Nacrt zakona bio je na javnoj raspravi u periodu od 28. avgusta do 18. septembra i njegovo usvajanje u Narodnoj skupštini se očekuje sredinom IV kvartala.

NALED je u periodu od juna do oktobra učestvovao i u radu Radne grupe za standarde i arhitekturu softverskog rešenja za uspostavljanje jedinstvenog elektronskog zdravstvenog kartona (eKarton).

Tokom trećeg kvartala na javnoj raspravi je bio [Nacrt zakona o izmenama i dopunama zakona o zdravstvenom osiguranju](#). Ključna novina u nacrtu zakona je da izabrani lekar po pravilu utvrđuje privremenu sprečenost za rad do 15 dana (umesto do 60 dana, kao prema važećem Zakonu), a nakon toga privremenu sprečenost utvrđuje prvostepena lekarska komisija Republičkog fonda za zdravstveno osiguranje (RFZO). Ključni komentar članova Saveza za zdravstvo na Nacrt zakona odnosio se na produženje predloženog roka sa 15 na 30 dana. NALED je dopis prosledio Ministarstvu zdravlja, koje je prihvatilo predlog. Vlada RS je početkom oktobra usvojila [Predlog zakona o zdravstvenom osiguranju](#), kojim je rok za utvrđivanje privremene sprečenosti za rad od strane izabranog lekara produžen na 30 dana.

Zaštita životne sredine

Početkom septembra Narodna skupština Republike Srbije usvojila je [Zakon o potvrđivanju sporazuma o zajmu između KfW, Frankfurt na Majni i Republike Srbije koju zastupa Vlada Republike Srbije delujući preko i i putem Ministarstva finansija za Zajam za politike – \(PBL\) Reforma sektora energetike i životne sredine \(„Službeni glasnik RS – Međunarodni ugovori“, br. 5/2023\)](#). Cilj Programa je podrška zelenoj tranziciji, podsticanje institucionalnih reformi i reformi javnih politika u cilju „ozelenjavanja“ makroekonomskog i fiskalnog okvira, povećanje otpornosti Republike Srbije na negativne uticaje klimatskih promena, jačanje ekološke održivosti i modernizacija energetske sektora Republike Srbije. Reforme koje će biti podržane sredstvima iz ovog zajma usmerene su na javne politike i institucionalne

aktivnosti iz programa Vlade usmerenog ka ostvarivanju klimatske neutralnosti. Program doprinosi modernizaciji energetske i ekološke sektora Srbije i promovira klimatski pametnu fiskalnu politiku. Fokus u energetske sektoru je na obezbeđivanju stabilnog, održivog i ekološki prihvatljivog snabdevanja energijom u celoj zemlji.

Program reformi koji će biti podržan ovim zajmom podeljen je na tri stuba, i to:

- Stub 1: „Bliže usaglašavanje fiskalnog upravljanja sa klimatskim planovima”;
- Stub 2: „Ubrzavanje tranzicije ka čistim izvorima energije”;
- Stub 3: „Usaglašavanje sa standardima Evropske unije o zaštiti životne sredine i klimatskoj akciji”.

Navedeni Program podržava sprovođenje strateških ciljeva u kontekstu procesa pristupanja Srbije EU, kao i usklađivanje sa novim evropskim zelenim sporazumom EU i obezbeđuje sinergiju sa inicijativama različitih razvojnih partnera.

Vlada Republike Srbije je krajem septembra usvojila [Program upravljanja muljem u Republici Srbiji za period od 2023. do 2032. godine \(„Službeni glasnik RS“, br. 84/2023\)](#). Ovaj planski dokument se prvi put usvaja u Srbiji, a njegov cilj je uspostavljanje bezbednog održivog i isplativog sistema upravljanja muljem iz postrojenja za prečišćavanje komunalnih otpadnih voda u skladu sa principima cirkularne ekonomije. Do sada su, zbog nedostatka usvojenog koncepta upravljanja muljem, upravljači pojedinačnih postrojenja odlagali mulj sopstvenim naporima u skladu sa svojim lokalnim kapacitetima i finansijskim uslovima. Program upravljanja muljem podrazumeva rešavanje pitanja upravljanja muljem u skladu sa [regulativom Evropske unije o prečišćavanju komunalnih otpadnih voda](#), što je posebno značajno imajući u vidu projekcije povećanja njegovih količina na celoj teritoriji Republike Srbije usled planiranog povećanja broja postrojenja za prečišćavanje otpadnih voda (PPOV). Predviđene potencijalne mogućnosti za upravljanje muljem su njegovo korišćenje u poljoprivredne svrhe ukoliko je sadržaj teških metala u skladu sa propisima, korišćenje u cementnoj industriji, u termoelektranama, kao i odlaganje mulja na industrijske deponije, deponije pepela, jalovišta i napuštene rudarske objekte. Predviđeno je i odlaganje mulja na deponije komunalnog otpada uz obezbeđivanje posebnih sanitarnih kaseti namenjenih za ovu vrstu otpada. Dugoročne mere podrazumevaju uspostavljanje infrastrukture za krajnje zbrinjavanje mulja. Kako bi se sproveo Program upravljanja muljem u Republici Srbiji za period od 2023. do 2032. godine, pripremljen je Akcioni Plan za period od 2023. do 2027. godine (koji je sastavni deo Programa), kojim su utvrđene aktivnosti za ostvarivanje ciljeva programa.



SPROVOĐENJE PREPORUKA SIVE KNJIGE

Poseban segment Kvartalnog izveštaja posvećen je monitoringu rešavanja preporuka iz Regulatorne Biblije NALED-a. Siva knjiga je redovna godišnja publikacija koja identifikuje ključne administrativne probleme privrede u Srbiji i daje konkretne predloge Vladi i nadležnim institucijama za njihovo rešavanje. Jubilarno, [15. izdanje Sive knjige](#) sadrži 100 odabranih preporuka članova NALED-a i šire stručne javnosti za smanjenje administrativnog opterećenja i unapređenje poslovnog ambijenta. Niže u tekstu navodimo preporuke koje su u potpunosti ili delimično rešene, kao i preporuke koje će tokom četvrtog kvartala, donošenjem relevantnih propisa, biti rešene. Pored toga, u okviru [NALED-ovog servisa za članove razvijen je online formular za nominaciju preporuka za novo izdanje Sive knjige 16.](#)

Izmenom Zakona o planiranju i izgradnji u potpunosti je rešena preporuka iz Sive knjige 15 Ukinuti naknadu za konverziju prava korišćenja u pravo svojine (preporuka 5.2). Naime, zakonom je ukinuta naknada za pretvaranje prava korišćenja u pravo svojine na građevinskom zemljištu, čime će velikim delom biti rešeni imovinsko pravni odnosi nad zemljištem za lica koja su pravo korišćenja stekla u postupku privatizacije, svojinske transformacije, stečajnom ili izvršnom postupku. Ovo je prilika da se u funkciju stave hiljade hektara “zarobljenog“ građevinskog zemljišta na kome će kompanije imati mogućnost da grade i proširuju svoje kapacitete, što će i državi doneti neposredne prihode kroz poreze na imovinu, porez na prenos apsolutnih prava, otvaranje novih radnih mesta, itd.

Takođe, **izmenama ovog zakona delimično je usvojena preporuka 5.5. Uspostaviti digitalnu platformu za izradu i objavljivanje planskih dokumenata (ePlan).** Zakonom je prepoznata važnost uspostavljanja sistema e-Prostora kao još šireg pojma od ePlana. E-Prostor je elektronski sistem razmene digitalnih podataka između imalaca javnih ovlašćenja, u postupku pripreme, koordinacije i praćenja izrade planskih dokumenata za čije se uvođenje NALED već dugo zalaže. U okviru sistema E-prostor odvijaju se i druge aktivnosti u pogledu učešća javnosti, stručne kontrole dokumenata prostornog i urbanističkog planiranja, kontrole usklađenosti planskih dokumenata, kao i dostupnosti, objavljivanja i čuvanja dokumenata prostornog i urbanističkog planiranja.

Preporuka 15.17. Podržati kupce – proizvođače u energetskej tranziciji na zelene izvore delimično je rešena i to u delu usklađivanja poreskih propisa sa energetskej propisima. Izmenama Zakona o akcizama propisano je da se osnovica za obračun akcize na električnu energiju za krajnju potrošnju za kupce - proizvođače obračunava na osnovu utrošene električne energije, jednako kao i osnovica za obračun poreza na dodatu vrednost (PDV).

Kao što je najavljeno u prethodnom Kvartalnom izveštaju, izmenama Zakona o javnim nabavkama, čije se usvajanje očekuje tokom ovog meseca, **biće rešene poruke 1.6 Uvesti dodatne kriterijume osim najniže cene kod javnih nabavki i 1.7 Uvesti zelene javne nabavke.** Izmenama zakona predviđeno je uvođenje obavezne primene drugih kriterijuma, osim cene za ostale predmete javnih nabavki u koje spadaju i usluge intelektualnog karaktera, kao i uvođenje zelenih javnih nabavki.

Tokom trećeg kvartala članovi NALED-a su radili na pripremi Nacrta zakona o zdravstvenoj dokumentaciji i evidencijama u oblasti zdravstva, a njegovim usvajanjem će **biti rešena preporuka 3.2. Uspostaviti jedinstveni e-karton i centralnu evidenciju materijalnih resursa u zdravstvu.**



ANEKS – LISTA USVOJENIH PROPISA U III KVARTALU

Porezi i neporeske dažbine

- [Zakon o akcizama \(„Sl. glasnik RS“, 22/2001, 73/2001,53/2021, 75/2023\)](#)
- [Pravilnik o porezu na dodatu vrednost \(“Sl. glasnik RS”, br. 37/2021, 64/2021, 127/2021, 49/2022, 59/2022, 7/2023, 15/2023, 60/2023\)](#)
- [Odluka o uslovima za smanjenje carinskih dažbina na uvoz određene robe \(„Sl. glasnik RS“, br. 71/2023\)](#)

Radno pravo, inovacije i preduzetništvo

- [Zakon o bezbednosti saobraćaja na putevima \(“Sl. glasnik RS”, br. 76/2023\)](#)
- [Uredba o utvrđivanju programa podsticanja razvoja preduzetništva kroz finansijsku podršku za žensko preduzetništvo u 2023. godini \(„Sl. glasnik RS“, br. 70/2023\)](#)
- [Uredba o utvrđivanju Programa podsticanja razvoja preduzetništva kroz finansijsku podršku za početnike u poslovanju i mlade u 2023. godini \(Sl. glasnik RS“, br. 43/2023\)](#)
- [Uredba o utvrđivanju Programa podrške razvoju poslovne infrastrukture \(„Sl. glasnik RS” br. 83/2023\)](#)
- [Uredba o utvrđivanju Programa podrške malim preduzećima za nabavku opreme u 2023. godini \(„Sl. glasnik RS”, br. 81/2023\)](#)
- [Uredba o kriterijumima za dodelu podsticaja poslodavcima koji zapošljavaju novonastanjena lica u Republici Srbiji \(„Sl. glasnik RS“, br. 71/2023\)](#)

Digitalizacija

- [Strategija zaštite podataka o ličnosti za period 2023. do 2030. godine \(„Sl. glasnik RS“, br. 72/2023\)](#)

Javne nabavke

- [Zakon o prestanku važenja Zakona o posebnim postupcima radi realizacije projekata izgradnje i rekonstrukcije linijskih infrastrukturnih projekata od posebnog značaja za Republiku Srbiju \(„Sl. glasnik RS“, br. 62/2023\)](#)
- [Uredba o planiranju i vrsti roba i usluga za koje se sprovode centralizovane javne nabavke \(„Sl. glasnik RS“, br. 34/2019, 64/2019-3, 17/2020, 21/2020, 51/2022, 66/2023\)](#)

Imovina, investicije i energetika

- [Zakon o planiranju i izgradnji \(„Sl. glasnik RS“, br. 72/2009,52/2021, 62/2023\)](#)
- [Zakon o energetici \(“Sl. glasnik RS”, br. 62/2023\)](#)

- [Zakon o ozakonjenju objekata \(„Sl. glasnik RS“ br. 96/2015, ..., 62/2023\)](#)
- [Zakon o upravljanju privrednim društvima koja su u vlasništvu Republike Srbije \(„Sl. glasnik RS“ br. 76/2023\)](#)
- [Uredba o načinu, uslovima i postupku za privremeno priključenje na elektroenergetsku mrežu, gasnu mrežu i/ili mrežu daljinskog grejanja, vodovod i kanalizaciju nezakonito izgrađenih objekata \(„Sl. glasnik RS“ br. 70/2023\)](#)
- [Uredba o uslovima isporuke i snabdevanja električnom energijom \(„Sl. glasnik RS“ br. 84/2023\)](#)
- [Uredba o kapitalnim projektima \(„Sl. glasnik RS“ br. 79/2023\)](#)
- [Uputstvo o primeni člana 102. Zakona o planiranju i izgradnji](#)

Hrana i poljoprivreda

- [Uredba o raspodeli podsticaja u poljoprivredi i ruralnom razvoju \(„Sl. glasnik RS“, br. 8/2023, 21/2023, 27/2023, 42/2023, 52/2023, 55/2023, 60/2023, 69/2023, 78/2023, 83/2023\)](#)
- [Uredba o vanrednoj interventnoj meri podrške pravnim licima i preduzetnicima koji skladište malinu i višnju roda 2022. godine radi izmirenja obaveza prema proizvođačima \(„Sl. glasnik RS“, br. 55/2023, 63/2023, 78/2023, 83/2023\)](#)
- [Uredba o utvrđivanju Godišnjeg programa korišćenja sredstava za održivi razvoj i unapređenje šumarstva u 2023. godini \(„Sl. glasnik RS“, br. 23/2023, 58/2023\)](#)
- [Uredba o utvrđivanju Programa izvođenja radova na zaštiti, uređenju i korišćenju poljoprivrednog zemljišta za 2023. godinu \(„Sl. glasnik RS“, br. 39/2023, 62/2023\)](#)
- [Uredba o ograničenju visine cena osnovnih životnih namirnica \(„Sl. glasnik RS“, br. 43/2023, 71/2023\)](#)
- [Uredba o finansijskom davanju poljoprivrednim gazdinstvima za poljoprivrednu proizvodnju biljnih kultura u 2023. godini \(„Sl. glasnik RS“, br. 27/2023, 43/2023, 78/2023\)](#)
- [Uredba o utvrđivanju Programa finansijske podrške poljoprivrednim proizvođačima suncokreta roda 2022. godine \(„Sl. glasnik RS“, br. 94/2022, 123/2022, 126/2022, 139/2022, 141/2022, 2/2023, 21/2023, 42/2023, 78/2023\)](#)
- [Uredba o vanrednoj interventnoj meri podrške proizvođačima konditorskih proizvoda za otkup mleka u prahu \(„Sl. glasnik RS“, br. 21/2023, 27/2023, 29/2023, 42/2023, 78/2023\)](#)
- [Uredba o ograničenju visine cena osnovnih životnih namirnica \(„Sl. glasnik RS“, br. 80/2023\)](#)
- [Pravilnik o načinu pakovanja, deklarisanja i obeležavanja mirnog vina, nekih specijalnih vina i drugih proizvoda u proizvodnji i prometu \(„Sl. glasnik RS“, br. 55/2023\)](#)

- [Pravilnik o podsticajima za investicije u fizičku imovinu poljoprivrednog gazdinstva kroz podršku podizanja višegodišnjih proizvodnih zasada voćaka i hmelja \(„Sl. glasnik RS“, br. 58/2023\)](#)
- [Pravilnik o uslovima i načinu ostvarivanja prava na podsticaje za organsku biljnu proizvodnju \(„Sl. glasnik RS“, br. 60/2023\)](#)
- [Pravilnik o uslovima i postupku davanja u zakup i na korišćenje poljoprivrednog zemljišta u državnoj svojini \(„Sl. glasnik RS“, br. 16/2017, 111/2017, 18/2019, 45/2019, 3/2020, 25/2020, 133/2020, 63/2021, 63/2023\)](#)
- [Pravilnik o uslovima i načinu ostvarivanja prava na podsticaje za organsku stočarsku proizvodnju \(„Sl. glasnik RS“, br. 63/2023\)](#)
- [Pravilnik o podsticajima za investicije u fizičku imovinu poljoprivrednog gazdinstva za nabavku novih mašina i opreme za unapređenje primarne proizvodnje biljnih kultura \(„Sl. glasnik RS“, br. 65/2023\)](#)
- [Pravilnik o podsticajima za investicije u fizičku imovinu poljoprivrednog gazdinstva za nabavku kvalitetnih priplodnih grla za unapređenje primarne stočarske poljoprivredne proizvodnje \(„Sl. glasnik RS“, br. 68/2023\)](#)
- [Pravilnik o kvalitetu začina, ekstrakata začina i mešavina začina \(„Sl. glasnik RS“, br. 72/2014, 23/2015, 69/2023\)](#)
- [Pravilnik o podsticajima za investicije u fizičku imovinu poljoprivrednog gazdinstva za nabavku novih mašina i opreme za unapređenje primarne poljoprivredne proizvodnje u stočarstvu \(„Sl. glasnik RS“, br. 73/2023\)](#)

Zdravstvo

- [Uredba o planu mreže zdravstvenih ustanova \(„Sl. glasnik RS“, br. 5/2020, 11/2020, 52/2020, 88/2020, 62/2021, 69/2021, 74/2021, 95/2021, 43/2023, 58/2023\)](#)
- [Pravilnik o Listi lekova koji se propisuju i izdaju na teret sredstava obaveznog zdravstvenog osiguranja \(„Sl. glasnik RS“, br. 40/2022, 144/2022, 40/2023, 57/2023, 66/2023, 67/2023\)](#)
- [Pravilnik o najvišem iznosu naknada troškova za medicinsko-tehnička pomagala koja se izdaju na teret sredstava obaveznog zdravstvenog osiguranja \(„Sl. glasnik RS“, br. 134/2022, 16/2023, 25/2023, 47/2023, 58/2023\)](#)
- [Pravilnik o cenama zdravstvenih usluga na sekundarnom i tercijarnom nivou zdravstvene zaštite \(„Sl. glasnik RS“, br. 132/2021, 134/2022, 16/2023, 44/2023, 54/2023, 71/2023\)](#)
- [Pravilnik o kriterijumima, načinu i uslovima za stavljanje lekova na listu lekova, odnosno za skidanje lekova sa liste lekova \(„Sl. glasnik RS“, br. 45/2022, 63/2023\)](#)
- [Pravilnik o ugovaranju zdravstvene zaštite iz obaveznog zdravstvenog osiguranja sa davaocima zdravstvenih usluga za 2023. godinu \(„Sl. glasnik RS“, br. 143/2022, 28/2023, 42/2023, 63/2023\)](#)

- [Pravilnik o kliničkom ispitivanju lekova u humanoj medicini \(„Sl. glasnik RS”, br. 51/2022, 65/2023\)](#)
- [Pravilnik o sadržaju i obimu prava na zdravstvenu zaštitu iz obaveznog zdravstvenog osiguranja i o participaciji za 2023. godinu \(„Sl. glasnik RS”, br. 34/2023, 65/2023\)](#)
- [Pravilnik o cenama laboratorijskih zdravstvenih usluga na primarnom, sekundarnom i tercijarnom nivou zdravstvene zaštite \(„Sl. glasnik RS”, br. 132/2021, 134/2022, 16/2023, 44/2023, 54/2023, 71/2023\)](#)
- [Pravilnik o dokumentaciji i načinu uvoza lekova koji nemaju dozvolu za lek, odnosno medicinskih sredstava koja nisu upisana u registar medicinskih sredstava \(„Sl. glasnik RS”, br. 2/2014, 14/2014 \(ispravka\), 111/2014, 52/2015, 39/2018 \(dr. pravilnik\), 75/2023\)](#)
- [Lista lekova koji se izdaju bez lekarskog recepta i koji se mogu reklamirati u sredstvima javnog informisanja \(„Sl. glasnik RS”, br. 65/2023\)](#)

Zaštita životne sredine

- [Zakon o potvrđivanju sporazuma o zajmu između KfW, Frankfurt na Majni i Republike Srbije koju zastupa Vlada Republike Srbije delujući preko i i putem Ministarstva finansija za Zajam za politike – \(PBL\) Reforma sektora energetike i životne sredine \(„Sl. glasnik RS – Međunarodni ugovori“, br. 5/2023\)](#)
- [Uredba o utvrđivanju Godišnjeg programa korišćenja sredstva za održivi razvoj i unapređenje šumarstva u 2023. godini \("Sl. glasnik RS", broj 23/2023, 58/2023\)](#)
- [Uredba o utvrđivanju Programa upravljanja vodama u 2023. godini \("Sl. glasnik RS", broj 21/2023, 58/2023\)](#)
- [Program upravljanja muljem u Republici Srbiji za period od 2023. do 2032. godine \(„Sl. glasnik RS“, br. 84/2023\)](#)
- [Pravilnik o sadržini Nacionalnog inventara gasova sa efektom staklene bašte i Nacionalnog izveštaja o inventaru gasova sa efektom staklene bašte \("Sl. glasnik RS", broj 55/2023\)](#)

Makedonska 30/VII, 11000 Beograd, Srbija
www.naled.rs, naled@naled.rs

Sva prava zadržana.

Ovim se daje dozvola za korišćenje, kopiranje i distribuciju sadržaja ovog dokumenta isključivo u neprofitne svrhe i uz odgovarajuće naznačenje imena, odnosno priznavanje autorskih prava NALED-a. Analize, tumačenja i zaključci izneti u ovom dokumentu ne moraju nužno reflektovati stavove predstavnika Izvršnog ili Upravnog odbora NALED-a. Svi naponi su učinjeni kako bi se osigurala pouzdanost, tačnost i ažurnost informacija iznetih u ovom dokumentu. NALED ne prihvata bilo kakav oblik odgovornosti za eventualne greške sadržane u dokumentu ili nastalu štetu, finansijsku ili bilo koju drugu, proisteklu iz ili u vezi sa korišćenjem ovog dokumenta.